

พระพุทธศาสนา

กับวิทยาศาสตร์

ผศ. จักรแก้ว นามเมือง

แนวคิดการกำเนิดพระพุทธศาสนา

ศาสนา

มนุษย์

กลัว

บนบาน สารกล่าว

ความเชื่อ

วิทยาศาสตร์

มนุษย์

กลัว

ค้นคว้า ทดลอง

ความรู้

พุทธศาสนา

มนุษย์

กลัว

แสวงหา

ปัญญา

วิทยาศาสตร์

วิทยาศาสตร์ยุคกรีก

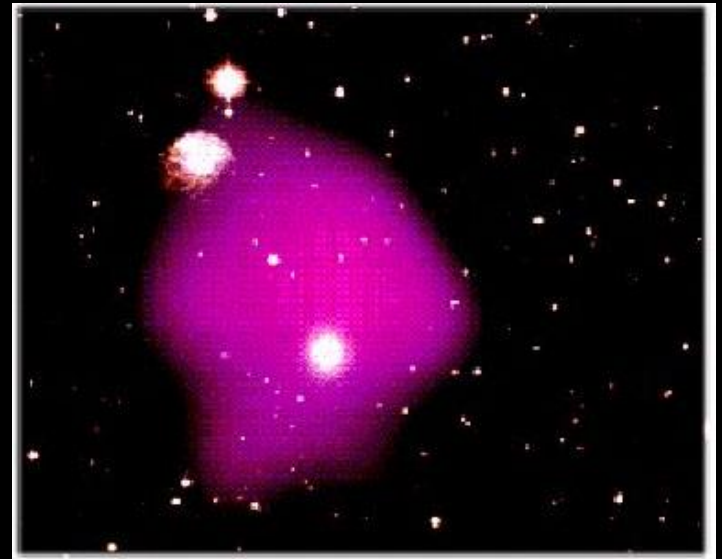
การศึกษาทางปรัชญาในประการหลังนี้ เรียกว่าปรัชญาธรรมชาติ (natural philosophers) และเรียกนักปรัชญาที่ศึกษาเรื่องดังกล่าวว่าปรัชญาธรรมชาติ (natural philosophy) และเป็นเวลาหลายศตวรรษ หลังจากสมัยกรีกยุคแรก ๆ การศึกษาปรากฏการณ์ธรรมชาติยังคงเรียกว่าปรัชญาธรรมชาติต่อไป ซึ่งคำสมัยใหม่ที่ใช้แทนคำปรัชญาธรรมชาติคือวิทยาศาสตร์ (science)

วิทยาศาสตร์

วิทยาศาสตร์คืออะไร

วิทยาศาสตร์เป็นคำในภาษาลาติน คือคำว่า **scientia** แปลว่า เพื่อรู้ (to know) ซึ่งคำนี้ไม่ได้เป็นที่นิยมจนกระทั่งก้าวเข้าสู่ศตวรรษที่ 19 แม้กระทั่งปัจจุบันการจบการศึกษาปริญญาสูงสุดจากมหาวิทยาลัยโดยทั่วไปจะเรียกว่า ดุษฎีบัณฑิตปรัชญา (Doctor of Philosophy)

วิทยาศาสตร์

วิทยาศาสตร์คืออะไร

คำว่าธรรมชาติ (natural) มีที่มาจากภาษาลาติน ดังนั้นเทอมปรัชญาธรรมชาติ (natural philosophy) จึงมีรากศัพท์ครึ่งหนึ่งจากภาษาลาติน และครึ่งหนึ่งจากภาษากรีก ส่วนคำว่า ธรรมชาติ ในภาษากรีกคือ phsikos ดังนั้นอาจเรียกปรัชญาธรรมชาติให้ละเอียดลงไปว่าเป็นปรัชญากายภาพ (physical philosophy) และความหมายอันเป็นจุดกำเนิดจะรวมเอาวิทยาศาสตร์ทั้งหมดไว้ด้วยกัน

วิทยาศาสตร์

วิทยาศาสตร์สมัยใหม่

โดยทั่วไปเราถือกันว่า วิทยาศาสตร์สมัยใหม่ เริ่มต้นใน ยุคฟื้นฟูศิลปปะวิทยาการ โดยมี "บิดาแห่งวิทยาศาสตร์สมัยใหม่" คือ กาลิเลโอ กาลิเลอี เป็นผู้ถนอหรือและปรับปรุงแนวความคิดเกี่ยวกับวิทยาศาสตร์สมัยเก่า ที่ยึดกับแนวความคิดของอริสโตเติลทิ้งไป. ณ ขณะนั้น กาลิเลโอได้กำหนดลักษณะสำคัญของวิทยาศาสตร์สมัยใหม่ไว้ดังนี้

วิทยาศาสตร์

วิทยาศาสตร์สมัยใหม่

- ทำนายสิ่งที่เกิดขึ้นในปรากฏการณ์ธรรมชาติได้ โดยที่ไม่จำเป็นต้องอธิบายสาเหตุได้ เช่น ในขณะที่ยังไม่มีความรู้เรื่องแรงโน้มถ่วงนั้น กาลิเลโอไม่สนใจที่จะอธิบายว่า "ทำไมวัตถุถึงตกลงสู่พื้นดิน ?" แต่สนใจคำถามที่ว่า "เมื่อมันตกแล้ว มันจะถึงพื้นภายในเวลาเท่าใด ?"

- ใช้คณิตศาสตร์เพื่อเป็นภาษาหลักของวิทยาศาสตร์

วิทยาศาสตร์

ระเบียบวิธีการทางวิทยาศาสตร์

หรือวิธีการทางวิทยาศาสตร์ (Scientific method)

สังเกต-- ระบุปัญหา---ตั้งสมมุติฐาน---ทดลอง--สรุปผล

วิทยาศาสตร์

ประเภทของวิทยาศาสตร์

1. **วิทยาศาสตร์บริสุทธิ์ (Pure Science)** หมายถึงความรู้ขั้นพื้นฐานที่สามารถอธิบายปรากฏการณ์ทางวิทยาศาสตร์ได้แก่
 - ข้อเท็จจริง (เช่น ไฟร้อนเป็นข้อเท็จจริงที่ใคร ๆ ก็รู้)
 - หลักการ (เช่น หลักการผสมพันธุ์สัตว์ เป็นต้น)
 - ทฤษฎี (คือ สิ่งที่ได้จากการทดลอง และสรุปผล)
 - กฎต่าง ๆ เช่น กฎแรงโน้มถ่วง
2. **วิทยาศาสตร์ประยุกต์หรือเทคโนโลยี (Apply Science)** คือการนำความรู้จากวิทยาศาสตร์บริสุทธิ์ มาประยุกต์ใช้ให้เกิดประโยชน์ต่อการดำรงชีวิต เช่น การประดิษฐ์สิ่งต่าง ๆ

แนวคิดเกี่ยวกับมนุษย์ (องค์รวม)

รูป (Body)

ธาตุ 4

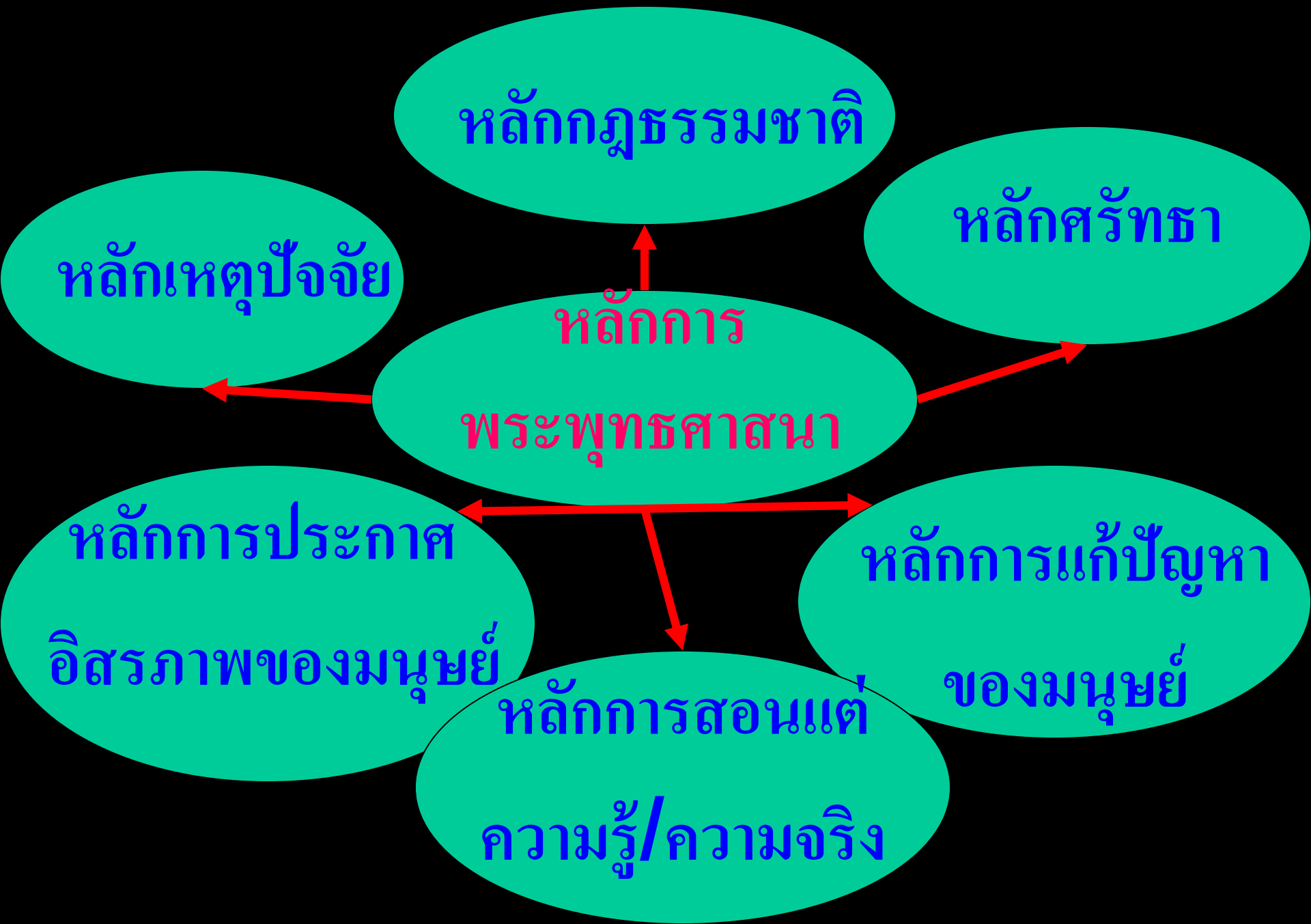
นาม (Mind)

เวทนา (Sensitive)

สัญญา (Memory)

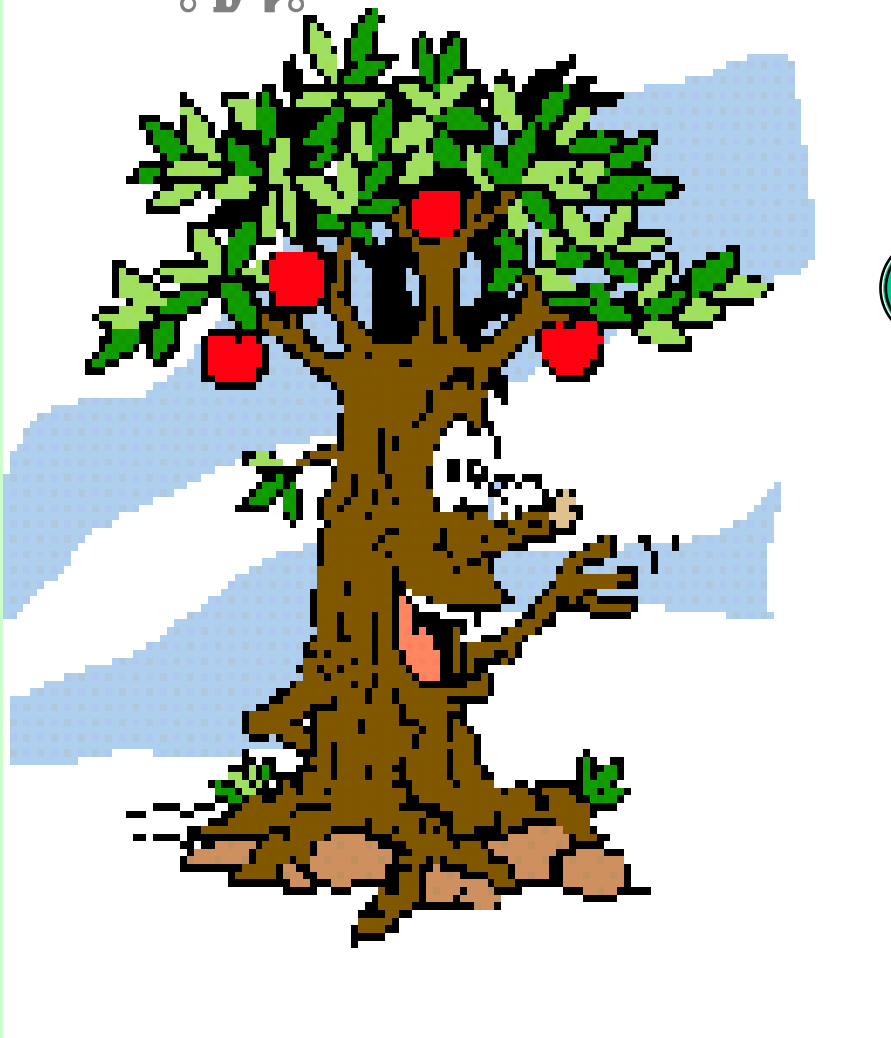
สังขาร (Attitude/Value)

วิญญาณ (Perception)

ตัวอย่าง

เช่น

ต้นไม้เจริญเติบโตได้
มิใช่เพราะเมล็ดซึ่งเป็นเหตุ
เดียวเท่านั้น แต่เพราะ
ปัจจัยหลาย ๆ อย่างรวมกัน
เช่น ดิน น้ำ อากาศ การรด
น้ำพรวนดินของคน ฯลฯ

๒ / ตบ อ ล ที ม ก .

ชนะ ที ม ข . มี ใช้ เพราะ
ผู้เล่น หมายเลขใด
หมายเลขหนึ่ง แต่
เพราะผู้เล่นทั้ง ๑๑ คน
หรือแม้กระทั่งผู้เล่น
ทุกคนของ ที ม ข . จึง
ช่วยให้เกิดชัยชนะขึ้น
ได้

กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม

ศาสนา ศีลธรรมและจริยธรรม : แนวคิด

พื้นฐานเกี่ยวกับศาสนา ศีลธรรม จริยธรรม
หลักธรรมของพระพุทธศาสนาหรือศาสนาที่ตน
นับถือ การนำหลักธรรมคำสอนไปปฏิบัติในการ
พัฒนาตนเอง และการอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข
เป็นผู้กระทำความดี มีค่านิยมที่ดีงาม พัฒนา
ตนเองอยู่เสมอ รวมทั้งบำเพ็ญประโยชน์ต่อ
สังคมและส่วนรวม

มาตรฐานและสาระการเรียนรู้พระพุทธศาสนา

สาระที่ ๑ : ศาสนา ศีลธรรม จริยธรรม

มาตรฐาน ส ๑.๑ : รู้และเข้าใจประวัติ ความสำคัญ ศาสดา หลักธรรม ของพระพุทธศาสนาหรือศาสนาที่ตนนับถือและศาสนาอื่น มีศรัทธาที่ ถูกต้อง ยึดมั่น และปฏิบัติตามหลักธรรม เพื่ออยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข

ตัวอย่าง : ตัวชี้วัด ป.๑ :

๑. บอกพุทธประวัติหรือประวัติของศาสดาที่ตนนับถือ โดยสังเขป
๒. ชื่นชมและบอกแบบอย่างการดำเนินชีวิตและข้อคิดจากประวัติสาวกชาดก/ เรื่องเล่าและศาสนิกชนตัวอย่างตามที่กำหนด

มาตรฐานและสาระการเรียนรู้พระพุทธศาสนา

สาระที่ ๑ : ศาสนา ศีลธรรม จริยธรรม

มาตรฐาน ส ๑.๑ : รู้และเข้าใจประวัติ ความสำคัญ ศาสดา หลักธรรม ของพระพุทธศาสนาหรือศาสนาที่ตนนับถือและศาสนาอื่น มีศรัทธาที่ ถูกต้อง ยึดมั่น และปฏิบัติตามหลักธรรม เพื่ออยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข

ตัวอย่าง : ตัวชี้วัด ป.๑ :

๓. บอกความหมายความสำคัญและเคารพพระรัตนตรัย ปฏิบัติตามหลักธรรม โอวาท ๓ ในพระพุทธศาสนาหรือหลักธรรมของศาสนาที่ตนนับถือตามที่กำหนด

๔. เห็นคุณค่าและสวดมนต์แผ่เมตตา มีสติที่เป็นพื้นฐานของสมาธิใน พระพุทธศาสนาหรือการพัฒนาจิตตามแนวทางของศาสนาที่ตนนับถือ

มาตรฐานและสาระการเรียนรู้พระพุทธศาสนา

สาระที่ ๑ : ศาสนา ศีลธรรม จริยธรรม

**มาตรฐาน ส ๑.๑ : รู้และเข้าใจประวัติ ความสำคัญ ศาสดา หลักธรรม
ของพระพุทธศาสนาหรือศาสนาที่ตนนับถือและศาสนาอื่น มีศรัทธาที่
ถูกต้อง ยึดมั่น และปฏิบัติตามหลักธรรม เพื่ออยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข**

ตัวอย่าง : ตัวชี้วัด ม.๑ :

๑. อธิบายการเผยแผ่พระพุทธศาสนาหรือศาสนาที่ตนนับถือสู่ประเทศไทย
๒. วิเคราะห์ความสำคัญของพระพุทธศาสนาหรือศาสนาที่ตนนับถือที่มีต่อสภาพแวดล้อมในสังคมไทยรวมทั้งการพัฒนาตนและครอบครัว

มาตรฐานและสาระการเรียนรู้พระพุทธศาสนา

สาระที่ ๑ : ศาสนา ศิลปกรรม จริยธรรม

มาตรฐาน ส ๑.๑ : รู้และเข้าใจประวัติ ความสำคัญ ศาสดา หลักธรรม
ของพระพุทธศาสนาหรือศาสนาที่ตนนับถือและศาสนาอื่น มีศรัทธาที่
ถูกต้อง ยึดมั่น และปฏิบัติตามหลักธรรม เพื่ออยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข

ตัวอย่าง : ตัวอย่าง ม.๑ :

๓. วิเคราะห์พุทธประวัติตั้งแต่ประสูติจนถึงบำเพ็ญทุกรกิริยาหรือประวัติศาสดาที่
ตนนับถือตามที่กำหนด

๔. วิเคราะห์และประพฤติตามแบบอย่างการดำเนินชีวิตและข้อคิดจากประวัติ
สาวก ชาดก เรื่องเล่า และศาสนิกชนตัวอย่างตามที่กำหนด

มาตรฐานและสาระการเรียนรู้พระพุทธศาสนา

สาระที่ ๑ : ศาสนา ศิลปกรรม จริยธรรม

มาตรฐาน ส ๑.๑ : รู้และเข้าใจประวัติ ความสำคัญ ศาสดา หลักธรรม ของพระพุทธศาสนาหรือศาสนาที่ตนนับถือและศาสนาอื่น มีศรัทธาที่ ถูกต้อง ยึดมั่น และปฏิบัติตามหลักธรรม เพื่ออยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข

ตัวอย่าง : ตัวชี้วัด ม.๑ :

๕. อธิบายพุทธคุณ และข้อธรรมสำคัญในกรอบ อริยสัจ ๔ หรือหลักธรรมของ ศาสนาที่ตนนับถือตามที่กำหนด เห็นคุณค่าและนำไปพัฒนาแก้ปัญหาของตนเอง และครอบครัว

มาตรฐานและสาระการเรียนรู้พระพุทธศาสนา

สาระที่ ๑ : ศาสนา ศีลธรรม จริยธรรม

**มาตรฐาน ส ๑.๑ : รู้และเข้าใจประวัติ ความสำคัญ ศาสดา หลักธรรม
ของพระพุทธศาสนาหรือศาสนาที่ตนนับถือและศาสนาอื่น มีศรัทธาที่
ถูกต้อง ยึดมั่น และปฏิบัติตามหลักธรรม เพื่ออยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข**

ตัวอย่าง : ตัวชี้วัด ม.๑ :

**๖. เป็นคุณค่าของการพัฒนาจิตเพื่อการเรียนรู้และการดำเนินชีวิตด้วยวิธีคิด
แบบโยนิโสมนสิการคือ วิธีคิดแบบคุณค่าแท้-คุณค่าเทียมและวิธีคิดแบบคุณ-
โทษและทางออก หรือการพัฒนาจิตตามแนวทางของศาสนาที่ตนนับถือ**

มาตรฐานและสาระการเรียนรู้พระพุทธศาสนา

สาระที่ ๑ : ศาสนา ศีลธรรม จริยธรรม

**มาตรฐาน ส ๑.๑ : รู้และเข้าใจประวัติ ความสำคัญ ศาสดา หลักธรรม
ของพระพุทธศาสนาหรือศาสนาที่ตนนับถือและศาสนาอื่น มีศรัทธาที่
ถูกต้อง ยึดมั่น และปฏิบัติตามหลักธรรม เพื่ออยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข**

ตัวอย่าง : ตัวชี้วัด ม.๑ :

๗. สวดมนต์ แผ่เมตตา บริหารจิตและเจริญปัญญาอานาปานสติหรือตาม
แนวทางของศาสนาที่ตนนับถือตามที่กำหนด

๘. วิเคราะห์และปฏิบัติตามหลักธรรมทางศาสนาที่ตนนับถือในการดำรงชีวิต
แบบพอเพียงและดูแลรักษาสิ่งแวดล้อมเพื่อการอยู่ร่วมกันได้อย่างสันติสุข ฯลฯ

มาตรฐานและสาระการเรียนรู้พระพุทธศาสนา

สาระที่ ๑ : ศาสนา ศีลธรรม จริยธรรม

มาตรฐาน ส ๑.๒ : เข้าใจ ตระหนักและปฏิบัติตนเป็นศาสนิกชนที่ดี และ
ดำรงรักษาพระพุทธศาสนาหรือศาสนาที่ตนนับถือ

ตัวอย่าง : ตัวชี้วัด ป.๑ :

๑. บำเพ็ญประโยชน์ต่อวัดหรือศาสนสถานของศาสนาที่ตนนับถือ

๒. แสดงตนเป็นพุทธมามกะหรือแสดงตนเป็นศาสนิกชนของศาสนาที่ตนนับถือ

๓. ปฏิบัติตนในศาสนพิธี พิธีกรรม และวันสำคัญทางศาสนาตามที่กำหนดได้

อย่างถูกต้อง

มาตรฐานและสาระการเรียนรู้พระพุทธศาสนา

สาระที่ ๑ : ศาสนา ศีลธรรม จริยธรรม

มาตรฐาน ส ๑.๒ : เข้าใจ ตระหนักและปฏิบัติตนเป็นศาสนิกชนที่ดี และ
ดำรงรักษาพระพุทธศาสนาหรือศาสนาที่ตนนับถือ

ตัวอย่าง : ตัวชี้วัด ม.๑ :

๑. บำเพ็ญประโยชน์ต่อวัดหรือศาสนสถานของศาสนาที่ตนนับถือ
๒. อธิบายจริยวัตรของสาวกเพื่อเป็นแบบอย่างในการประพฤติปฏิบัติ และปฏิบัติตนอย่างเหมาะสมต่อสาวกของศาสนาที่ตนนับถือ
๓. ปฏิบัติตนอย่างเหมาะสมต่อบุคคลต่าง ๆ ตามหลักศาสนาที่ตนนับถือ ตามที่
กำหนด

มาตรฐานและสาระการเรียนรู้พระพุทธศาสนา

สาระที่ ๑ : ศาสนา ศีลธรรม จริยธรรม

มาตรฐาน ส ๑.๒ : เข้าใจ ตระหนักและปฏิบัติตนเป็นศาสนิกชนที่ดี และ
ดำรงรักษาพระพุทธศาสนาหรือศาสนาที่ตนนับถือ

ตัวอย่าง : ตัวชี้วัด ม.๑ :

๘. จัดพิธีกรรมและปฏิบัติตนในศาสนพิธี พิธีกรรมได้ถูกต้อง

๙. อธิบายประวัติ ความสำคัญและปฏิบัติตนในวันสำคัญทางศาสนาที่ตนนับถือ
ตามที่กำหนดได้ถูกต้อง

รายละเอียดสาระการเรียนรู้พระพุทธศาสนา

หัวข้อเรื่อง

1. ประวัติและความสำคัญของพระพุทธศาสนา

- พุทธประวัติ

2. หลักธรรมทางพระพุทธศาสนา

- พุทธศาสนสุภาษิต
- พระไตรปิฎก
- เรื่องน่ารู้จากพระไตรปิฎก
- ศัพท์ทางพระพุทธศาสนาที่ควรทราบ

3. ประวัติพุทธสาวก พุทธสาวิกา

- ชาดก

4. หน้าที่ชาวพุทธ

- มรรยาทชาวพุทธและการปฏิบัติตนต่อพระภิกษุ
- ชาวพุทธตัวอย่าง

5. การบริหารจัดการและเจริญปัญญา

6. วันสำคัญทางพระพุทธศาสนา

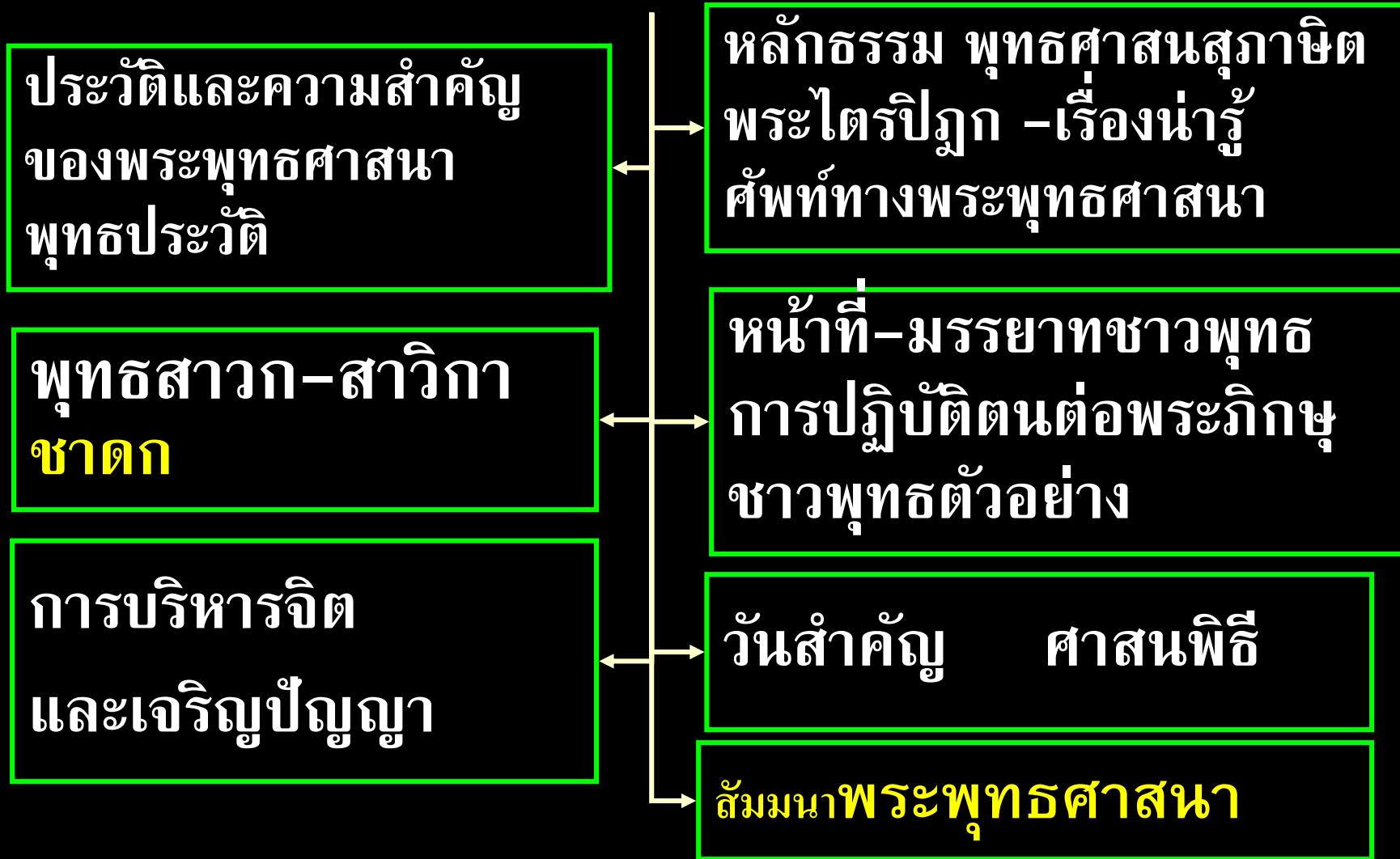
- ศาสนพิธี

7. สัมมนาพระพุทธศาสนา กับการแก้ปัญหา และการพัฒนา

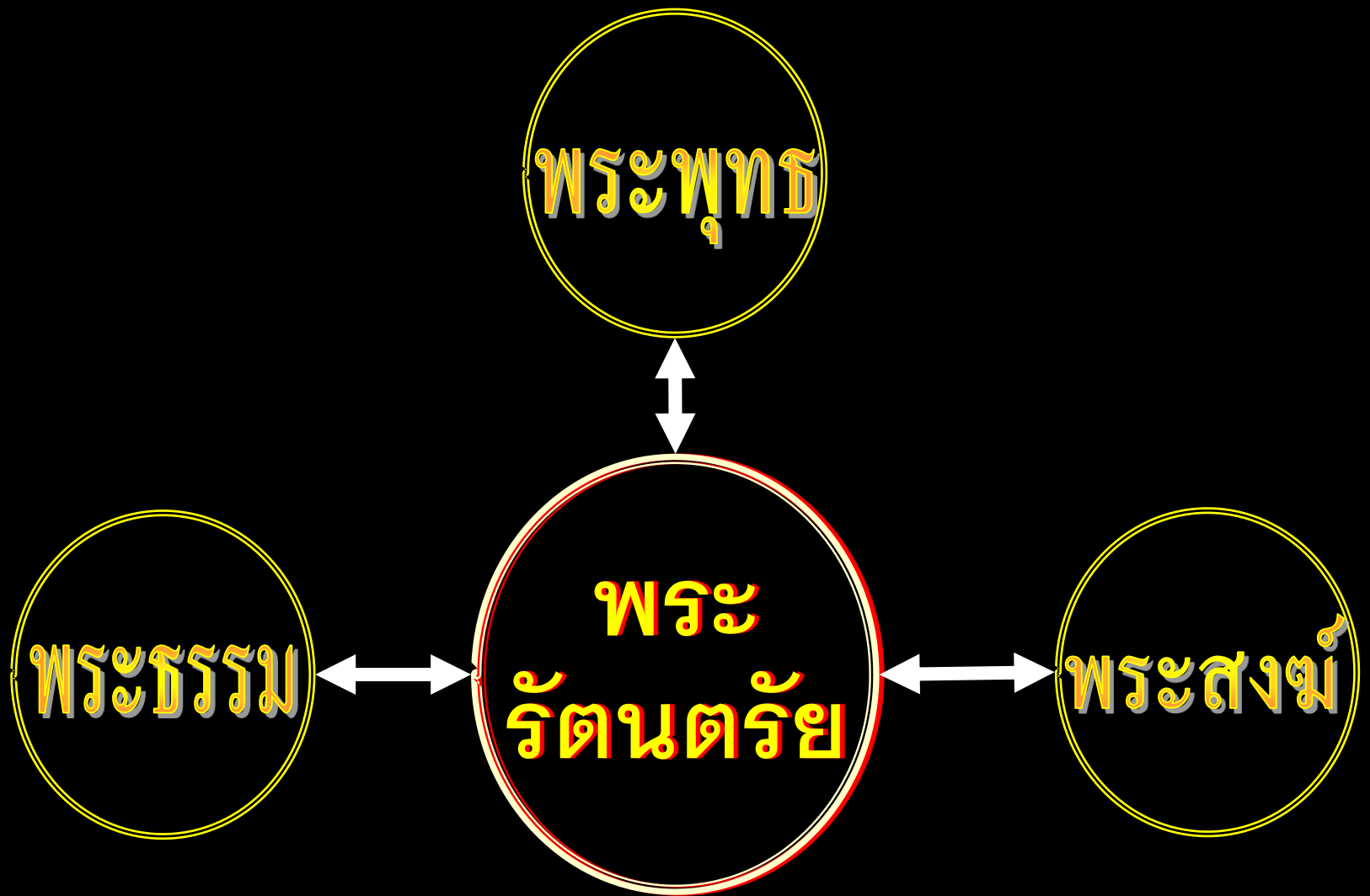
ประอม

มัธยม

สาระการเรียนรู้พระพุทธศาสนา ๗ หัวข้อ

ผังมโนทัศน์สาระการเรียนรู้พระพุทธศาสนา

สาระการเรียนรู้ เรื่อง พระพุทธ

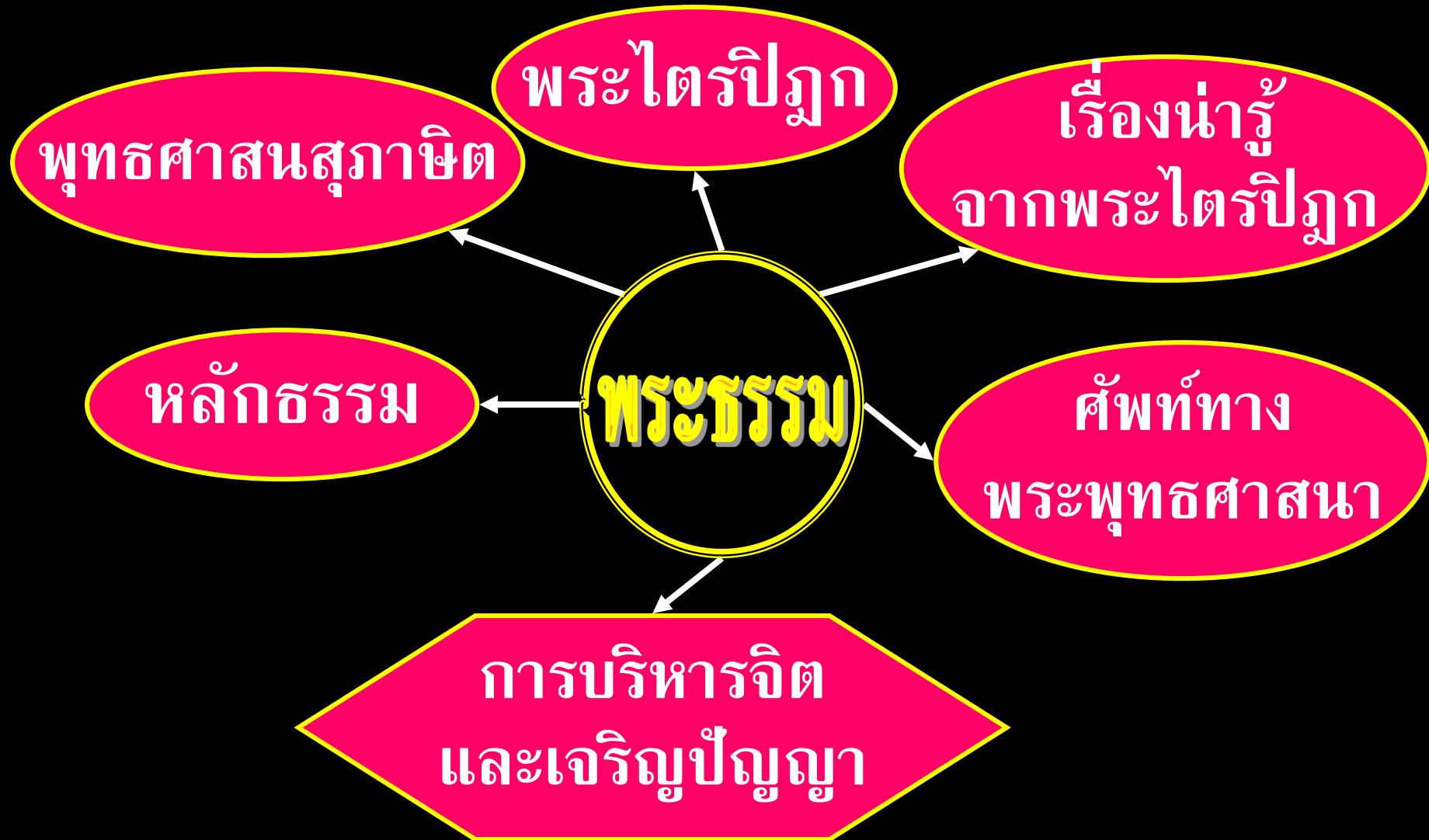

พระ
ประ
ธาน
ปาง
มาร
วิชัย

วัด
มหา
ธาตุ
กรุง
เทพ

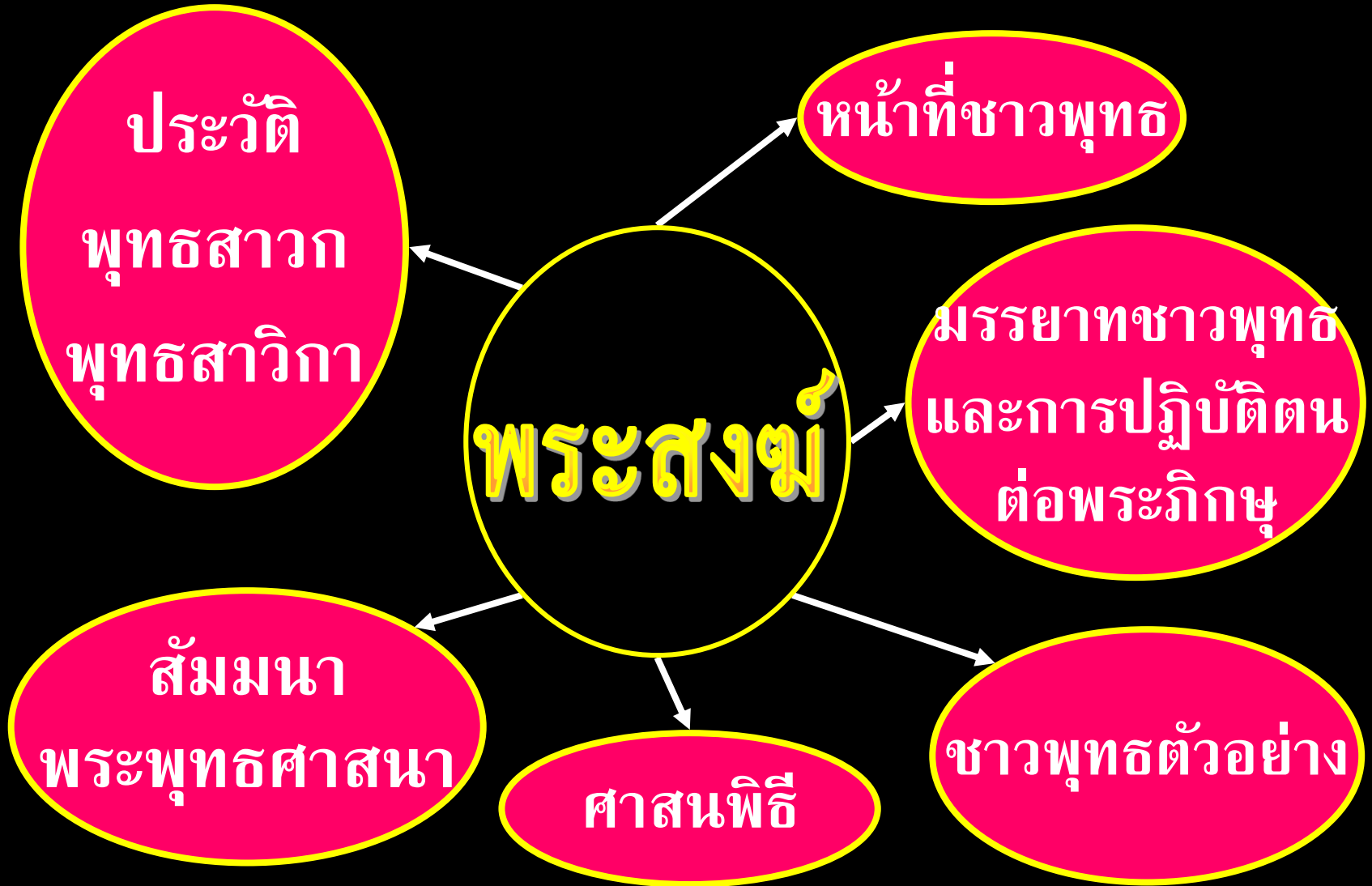
ผังมโนทัศน์สาระการเรียนรู้ เรื่อง “พระธรรม”

พระธรรม

สาระการเรียนรู้ เรื่อง “พระสงฆ์”

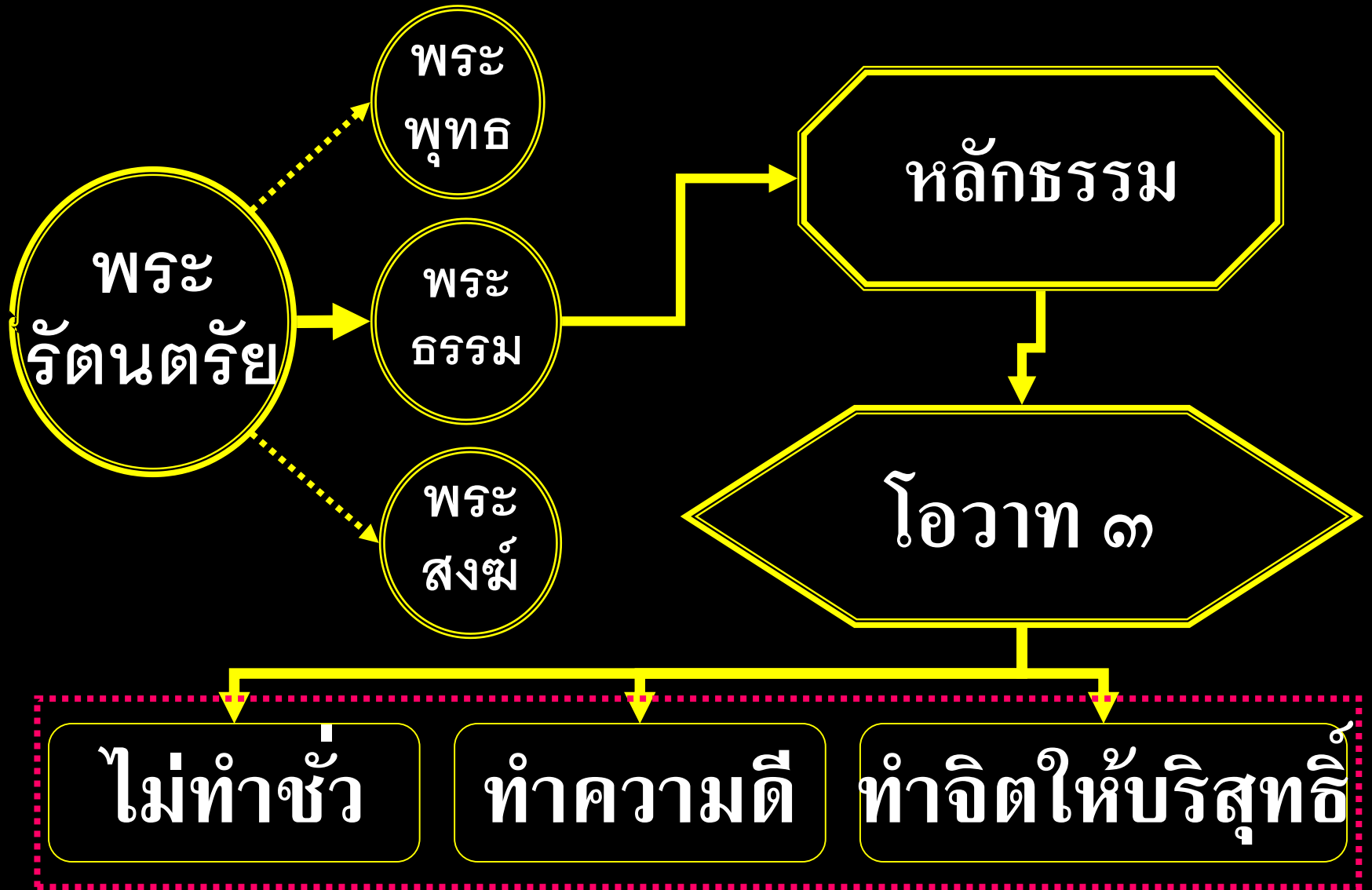

พระสงฆ์

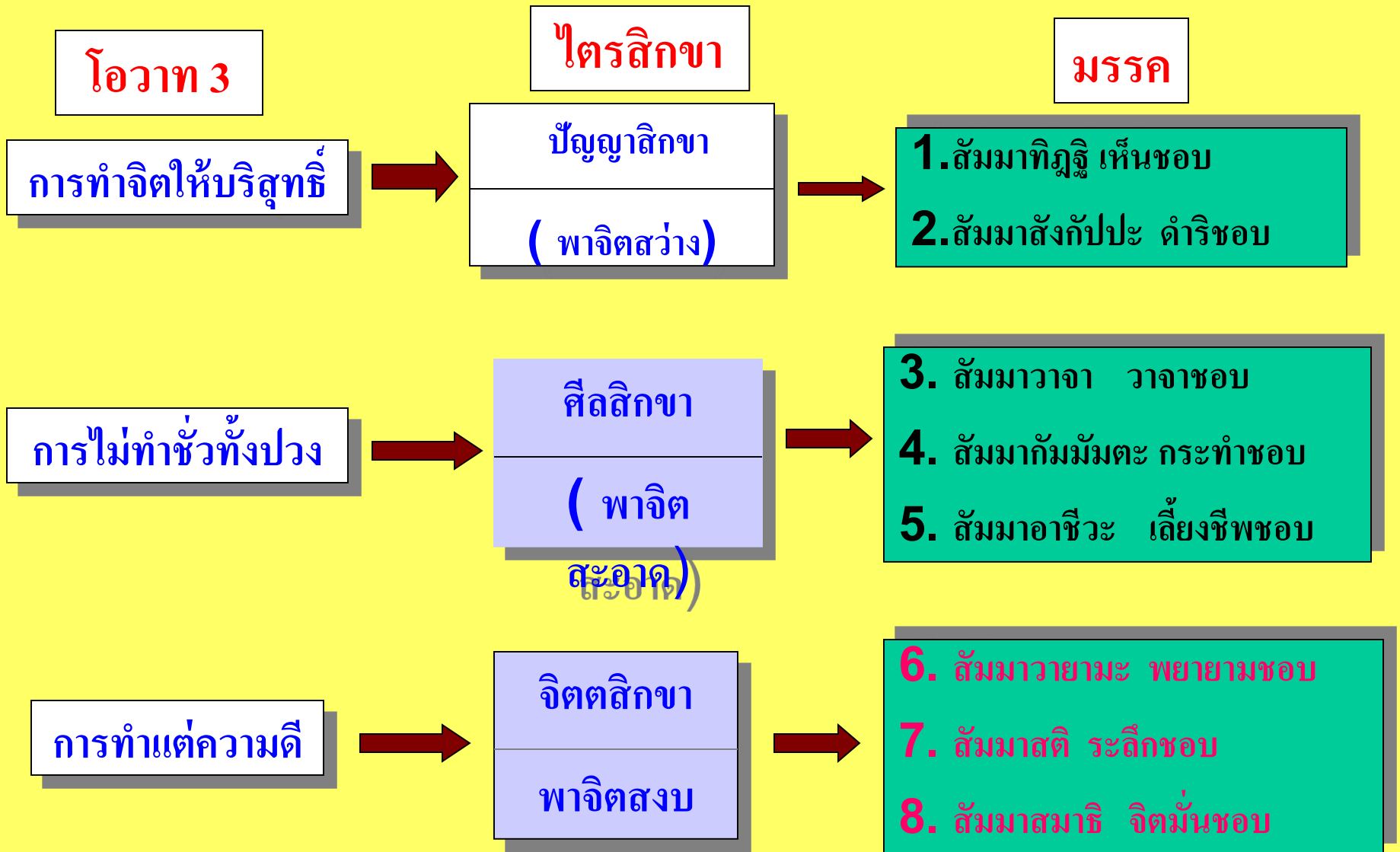
ภาพทอ

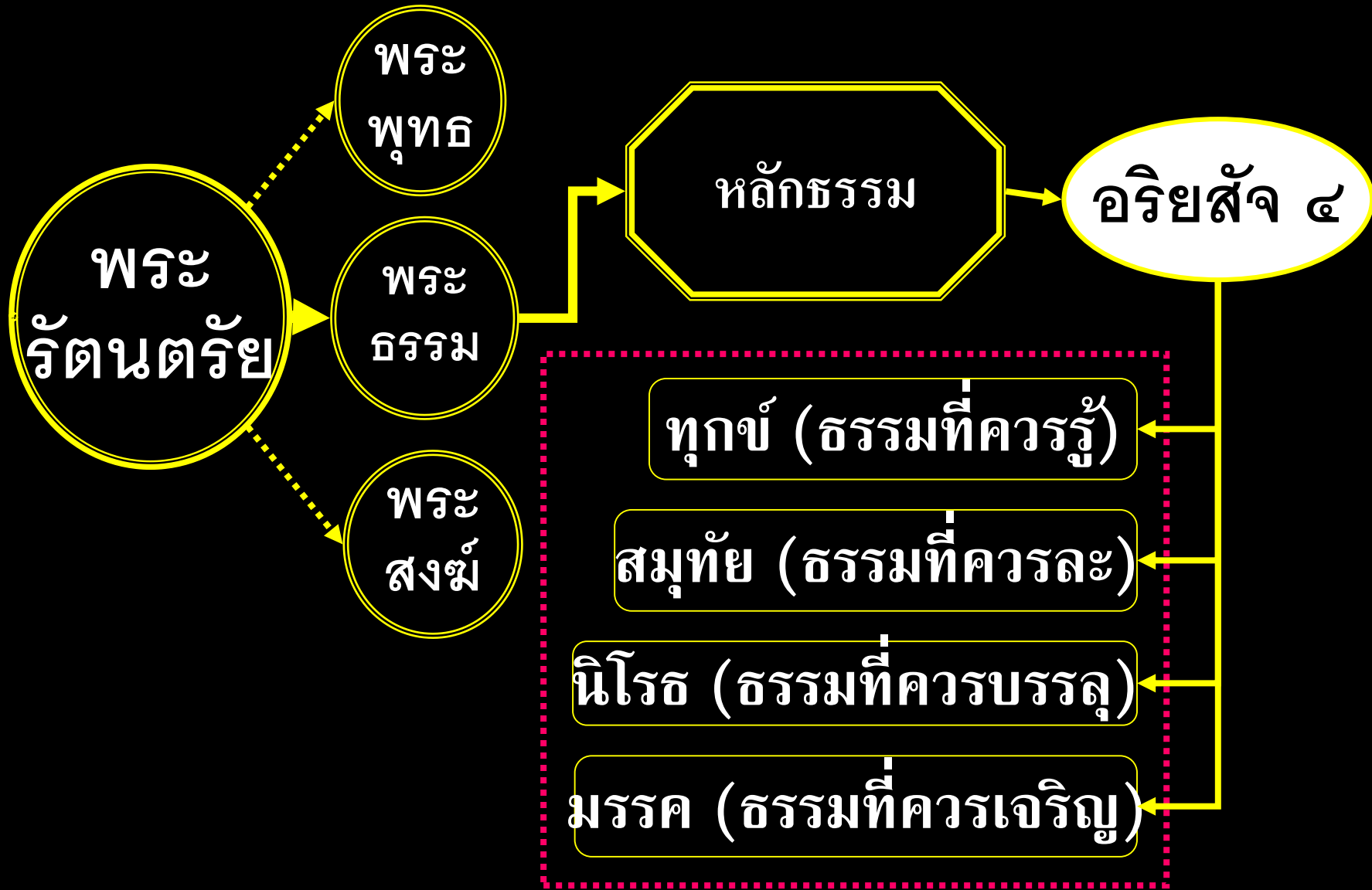
กรอบความคิดหลักธรรมระดับประถมศึกษา

ความสัมพันธ์ระหว่าง โอวาท ๓ - ไตรสิกขา - มรรค

กรอบความคิดหลักธรรมระดับมัธยมศึกษา

คิด

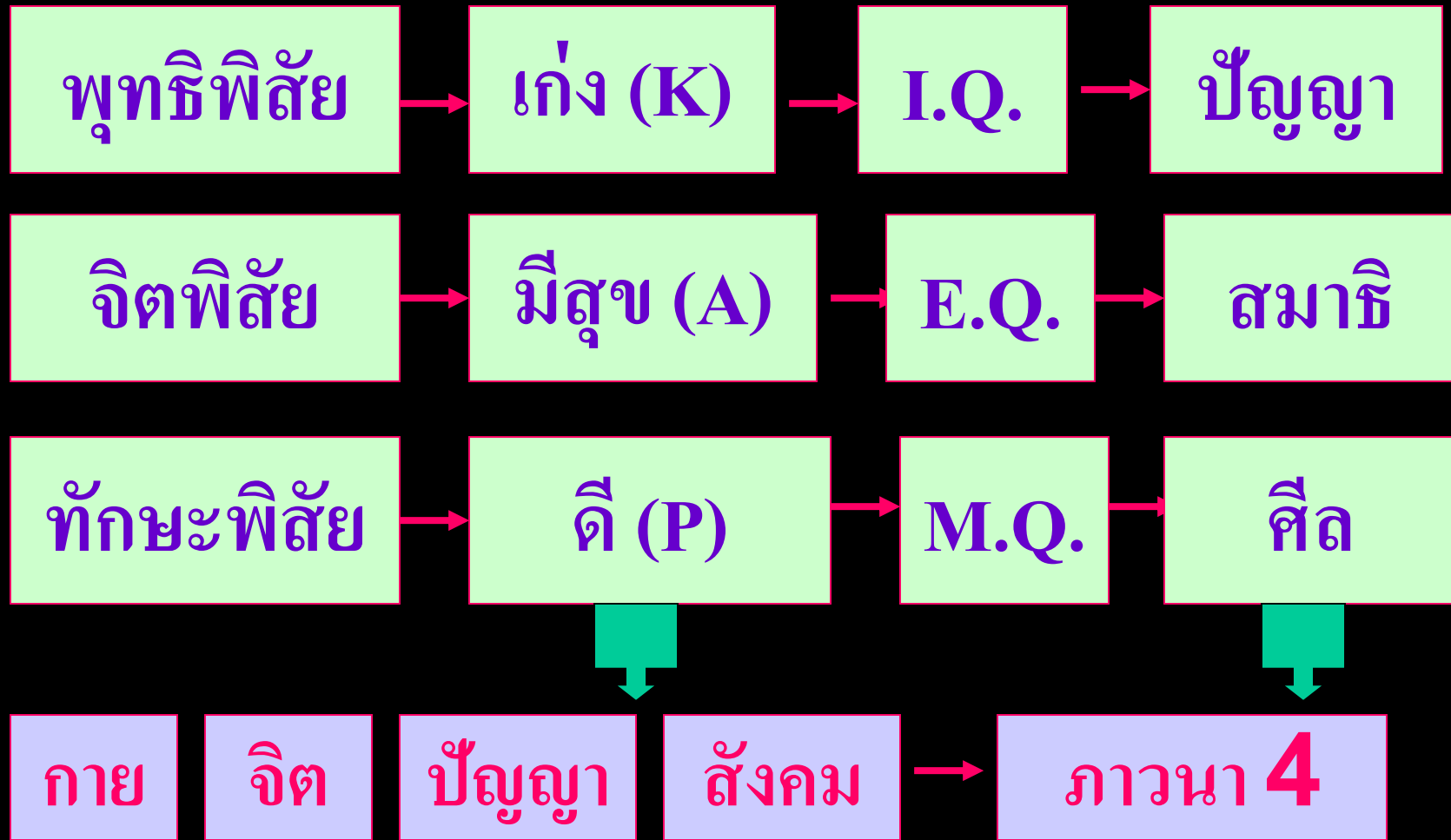
ไตร
สิกขา

สมาธิ

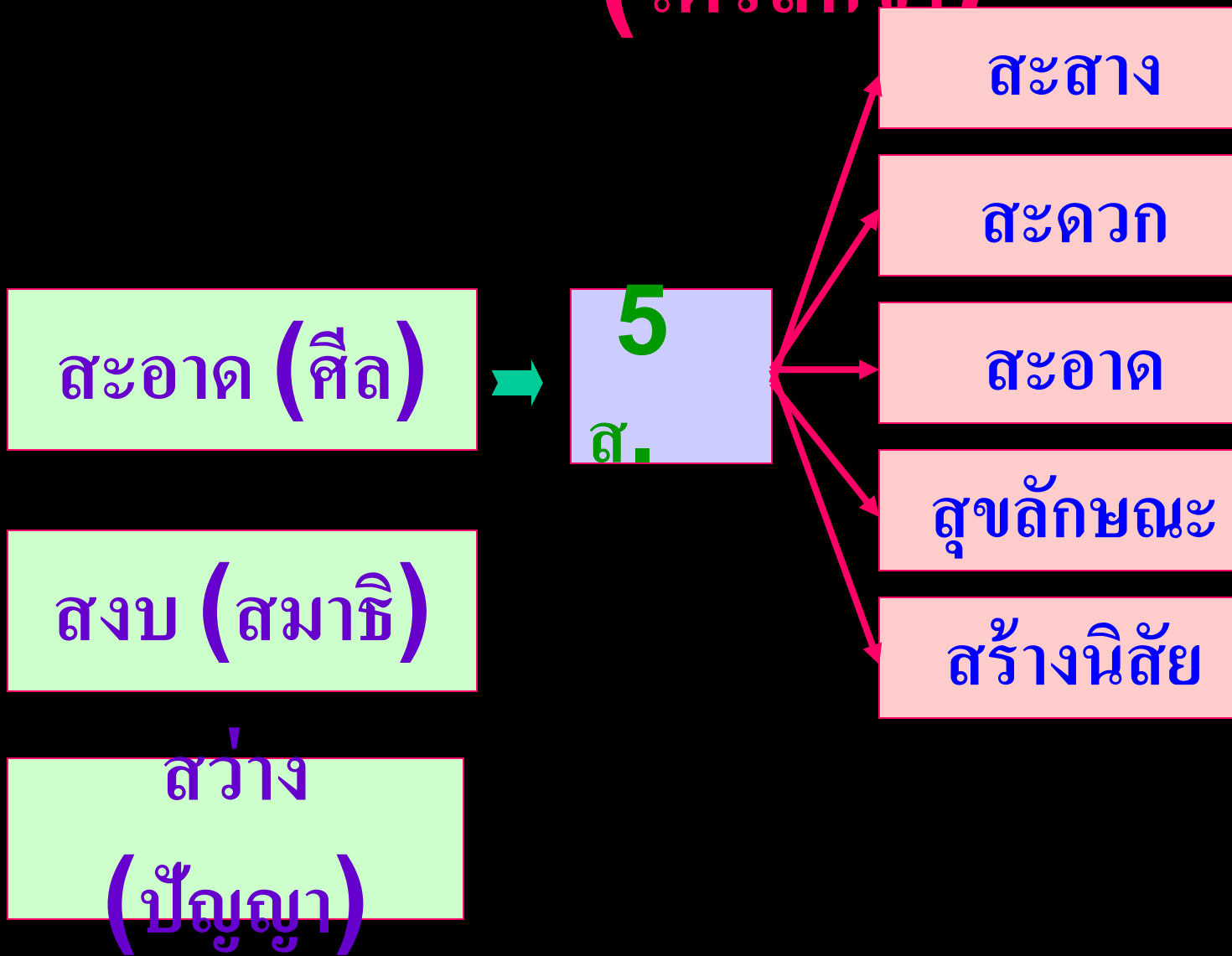
ปัญญา

เปรียบเทียบแนวคิดกับไตรสิกขา

กิจกรรม 3 ส.

(ไตรสิกขา)

วิชาพระพุทธศาสนา ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๑

๑. แนวการศึกษา

๒. คำอธิบายรายวิชา

๓. เนื้อหา

- หน่วยที่ ๑ ประวัติและความเป็นมาของพระพุทธศาสนา
- หน่วยที่ ๒ หลักธรรมทางพระพุทธศาสนา
- หน่วยที่ ๓ ประวัติพุทธสาวก สาวิกา และชาดก
- หน่วยที่ ๔ หน้าที่ชาวพุทธ
- หน่วยที่ ๕ การบริหารจิตและเจริญปัญญา
- หน่วยที่ ๖ วันสำคัญทางพระพุทธศาสนา
- หน่วยที่ ๗ สัมมนาพระพุทธศาสนากับวิธีการแก้ปัญหาและพัฒนา

- หน่วยที่ ๑
- แบบทดสอบก่อนเรียน
- จุดประสงค์
- ประวัติและความสำคัญ
- แบบทดสอบหลังเรียน
- เว็บไซต์ที่เกี่ยวข้อง
- บรรณานุกรม
- กลับเมนูหลัก

3. การเผยแผ่พระพุทธศาสนาเข้าสู่ประเทศไทย

พระพุทธศาสนาที่เผยแผ่เข้าสู่ประเทศไทยในแต่ละอาณาจักรมีการนับถือที่แตกต่างกันออกไป เช่น อาณาจักรตามพรลิงค์และอาณาจักรศรีวิชัย นับถือนิกายมหายาน ส่วนอาณาจักรทวารวดี อาณาจักรพุกาม และอาณาจักรศรีอยุธยา นับถือนิกายเถรวาท

สำหรับการนับถือพระพุทธศาสนาของคนไทย ไม่สามารถระบุให้ชัดเจน แต่ยึดถือเอาอาณาจักรสุโขทัยเป็นจุดเริ่มต้นในการศึกษา ดังนี้

1) **อาณาจักรสุโขทัย** ในราว พ.ศ. 1800 พระสงฆ์ไทยที่ไปศึกษาในลังกาได้กลับมาประเทศไทยพร้อมด้วยพระสงฆ์ชาวลังกา ได้มาตั้งสำนักเผยแผ่ศาสนาขึ้นที่เมืองนครศรีธรรมราช พอถึง พ.ศ. 1820 พ่อขุนรามคำแหงมหาราชขึ้นครองราช และทรงทราบกิตติศัพท์ว่า พระสงฆ์ที่เมืองนครศรีธรรมราช ซึ่งเป็นพระสงฆ์ในพระพุทธศาสนาเถรวาทอย่างลึกลับ จึงโปรดเกล้าฯ ให้นิมนต์พระมหาเถรสังฆราชจากนครศรีธรรมราช มายังวัดอรัญญิก ในกรุงสุโขทัย ต่อมา พ.ศ. 1897 พระเจ้าลิไทขึ้นครองราชย์ ได้นิมนต์พระมหาสามีสังฆราช เมืองลังกา ชื่อสมณะ เข้ามาสู่สุโขทัย พระองค์ทรงเลื่อมใสได้เสด็จออกผนวชชั่วคราว ณ วัดอรัญญิก และได้ทรงพระราชนิพนธ์หนังสือเรื่อง เถงมิกถา หรือ ไตรภูมิพระร่วง พระพุทธศาสนาแบบลังกาวงศ์ได้เป็นที่เคารพนับถือของประชาชนไทยในสมัยสุโขทัยเป็นอย่างยิ่ง และแผ่ขยายไปทั่วอาณาจักรสุโขทัย

2) **สมัยอาณาจักรล้านนา** เมื่อ พ.ศ. 1913 พระเจ้ากือนาแห่งอาณาจักรล้านนา ได้ส่งพระราชบุตรมาอาราธนาพระสังฆราชสุมนเถร จากพญาภิไทยแห่งกรุงสุโขทัยขึ้นไปยังล้านนา ซึ่งเป็นการเริ่มต้นพระพุทธ

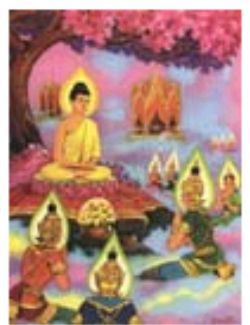
รายวิชาพระพุทธศาสนา

ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๑

- หน่วยที่ ๒
- แบบทดสอบก่อนเรียน
- จุดประสงค์
- หลักการทางพระพุทธศาสนา
- แบบทดสอบหลังเรียน
- เว็บไซต์ที่เกี่ยวข้อง
- บรรณานุกรม
- กลับเมนูหลัก

พุทธคุณ ๔

- ๑. อริย** เป็นพระอรหันต์ คือ เป็นผู้บริสุทธิ์ ไกลจากกิเลส ทำลายกำแพงสังสารจักรได้แล้ว เป็นผู้ควรแนะนำสั่งสอนผู้อื่น ควรได้รับความเคารพบูชา เป็นต้น
 - ๒. สมุทสนุพุทธ** เป็นผู้ตรัสรู้ชอบเอง
 - ๓. วิบุชารมสนุပ္พุ** เป็นผู้ถึงพร้อมด้วยวิชา คือความรู้ และจรณะ คือความประพฤติ
 - ๔. สุกโต** เป็นผู้เสด็จไปดีแล้ว คือ ทรงดำเนินพระพุทธรุจิยาให้เป็นไปโดยสำเร็จผลด้วยดี พระองค์เองก็ได้ตรัสรู้สำเร็จเป็นพระพุทธเจ้า ทรงบำเพ็ญพุทธกิจก็สำเร็จประโยชน์ยิ่งใหญ่มากชนทั้งหลายในทันทีที่เสด็จไป และแม้ปรินิพพานแล้ว ก็ได้ประดิษฐานพระศาสนาไว้เป็นประโยชน์แก่มหาชนสืบมา
 - ๕. โลกวิ** เป็นผู้รู้แจ้งโลก คือ ทรงรู้แจ้งสภาวะอันเป็นคติธรรมตาแห่งโลกคือสังขารทั้งหลาย ทรงยังทราบอริยาตัยสันดานแห่งสัตว์โลกทั้งปวง ผู้เป็นไปตามอำนาจแห่งคติธรรมตาโดยดั่งนั้นก็ เป็นเหตุให้ทรงดำเนินพระองค์เป็นอิสระ พ้นจากอำนาจครอบงำแห่งคติธรรมตานั้น และทรงเป็นที่พึ่งแห่งสัตว์ ทั้งหลายผู้ยังจมอยู่ในกระแสโลกได้
๖. **อัญญา** คือ ผู้รู้ทั้งหมดทั้งปวง เป็นสารวิปัสสนาซึ่งได้ ไม่มีใครรังแก คือ พระผู้มีพระภาคได้มีอัญญา ไม่มีผู้ใดเทียมเท่า
๗. **สกลตา** เพราะมีทุกขทัณ เป็นสากลสรรพและพระผู้มีพระภาค
๘. **อนน** เป็นผู้มีพระทัยมั่นคง คือ ผู้ที่พระผู้มีพระภาคทรงตั้งพระทัยไว้ปฏิบัติแล้วไม่ย่อท้อไม่หวั่นไหวไม่เปลี่ยนใจ

รายวิชาพระพุทธศาสนา

ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๑

หน่วยที่ 3

แบบทดสอบก่อนเรียน

จุดประสงค์

ประวัติพุทธสาวก

ประวัติพุทธสาวิกา

ชาดก

แบบทดสอบหลังเรียน

เว็บไซต์ที่เกี่ยวข้อง

บรรณานุกรม

ประวัติพุทธสาวก

ประวัติพระมหาภิกษุสละ

พระประวัติ พระมหาภิกษุสละ เดิมชื่อ ปิปปลิว เป็นบุตรของพรากมณี ชื่อ กบิล หมู่บ้านมหาติฏฐะ เมืองราชคฤกษ์ นามเดิมของท่านไม่มีใครนิยมเรียก ส่วนใหญ่จะเรียกท่านว่า ภิกษุสละ ตามสกุลของท่าน

ปิปปลิวมาพบ มิจิตใจใฝ่ในทางธรรม ไม่สนใจในกามคุณตั้งแต่เล็ก ๆ พอท่านอายุได้ 20 ปี บิดามารดาปรารถนาให้ท่านได้แต่งงานเป็นภริกาฐาน จึงได้รับเจ้าท่าน แต่ท่านก็พยายามเบี่ยงบ่าย จนในที่สุดเมื่อทนความรบเร้าของบิดามารดาไม่ได้ จึงให้ช่างทองหล่อรูปสตรีที่สวยงามแล้วพูดว่า ถ้าหาสตรีที่มีความสวยงามเช่นรูปหล่อทองคำนี้ ก็จะแต่งงานด้วย บิดามารดาจึงสั่งให้พรากมณี 8 คน ค้นหาสตรีผู้มีรูปร่างดังรูปหล่อทองคำ พรากมณีทั้งหมดจึงได้เดินทางไปแสวงหาจนถึงเมืองสาละวัน แคว้นมัททะ ได้พบกับ นางภิกษุกาปิลาณี ซึ่งเป็นบุตรสาวของโกถิยะพรากมณี เห็นว่ามีความสวยงามเช่นเดียวกับรูปหล่อทองคำ จึงไปเจรจาสู่ขอกับบิดามารดาของนางเพื่อให้สมรสกับท่านภิกษุสละ จนเป็นที่ตกลงกัน จึงแจ้งข่าวไปบอกแก่บิดามารดาของปิปปลิวทราบ และได้กระทำการอวาคงมงคล (การแต่งงานโดยนำเจ้าสาวมาอยู่บ้านเจ้าบ่าว)

ทั้งปิปปลิวมาพบและนางภิกษุกาปิลาณี ทั้งสองท่านมีจิตใจที่ใฝ่ในทางธรรม การแต่งงานจึงเป็นเพียงแต่แต่งในนามเท่านั้น ทั้งสองท่านไม่เกี่ยวข้องกันในทางกามารมณ์ เมื่อบิดามารดาของทั้งสองท่านสิ้นชีวิตลง ทรัพย์สมบัติของทั้งสองตระกูลก็ตกเป็นสมบัติของท่านทั้งสอง แต่ 2 สามภรรยาภิกษุกาปิลาณีในทรัพย์สมบัติไม่ เมื่อทั้งสองเบื่อหน่ายในการครองเรือน จึงชวนกันออกบวชโดยการโกนผมนางนัยากาสาละ สะพายหม้อดิน ลกิตตลพพระลรคันธินโลก

- หน่วยที่ 4
- แบบทดสอบก่อนเรียน
- จุดประสงค์
- หน้าที่ชาวพุทธ
- แบบทดสอบหลังเรียน
- เว็บไซต์ที่เกี่ยวข้อง
- บรรณานุกรม
- กลับเมนูหลัก

หน้าที่ชาวพุทธ

พุทธศาสนิกชนยึดถือพระพุทธศาสนาเป็นสรณะในการดำรงชีวิต ในประเทศไทยประชาชนมากกว่าร้อยละ 95 นับถือพระพุทธศาสนา เป็นเวลากว่าพันปีแล้วที่พระพุทธศาสนาได้เข้ามาผสมกลมกลืนกับวิถีชีวิตความเป็นอยู่ของคนไทย จนแยกกันไม่ออก ความเจริญหรือความเสื่อมของพระพุทธศาสนาย่อมมีผลกระทบต่อสังคมไทย พวกเราชาวพุทธจึงมีหน้าที่จะทำนุบำรุงพระพุทธศาสนาให้เจริญมั่นคงสืบไป หน้าที่สำคัญของชาวพุทธมีดังนี้

การเรียนรู้วิถีชีวิตของพระภิกษุที่ต้องศึกษากับภรรยาและวิปัสสนาธุระ

ในฐานะที่เป็นชาวพุทธต้องเรียนรู้วิถีชีวิตของพระภิกษุซึ่งเป็นพุทธบริษัทระดับนำ จึงมีภาระหน้าที่ในการสืบทอดพระพุทธศาสนา โดยทำหน้าที่หลักใหญ่ ๆ 3 ประการ คือ 1) การศึกษา 2) การปฏิบัติ 3) การสั่งสอน และเผยแพร่พระธรรม

1. การศึกษา ได้แก่ การทำ "คินถธุระ" หมายถึง พระภิกษุจะต้องศึกษาหลักพระธรรมวินัย ตามพระคัมภีร์พระไตรปิฎก เพื่อให้เกิดความรู้ความเข้าใจในพระธรรมวินัย อย่างถูกต้อง สามารถนำไปประพฤติปฏิบัติตนให้เหมาะสมกับสมณเพศ

2. การปฏิบัติ ได้แก่ การทำ "วิปัสสนาธุระ" หมายถึง การฝึกฝนอบรมจิตใจให้เป็นสมาธิ ให้มีพลัง เพื่อนำไปใช้ในการข่มหรือกำจัดกิเลสคือความเศร้าหมองแห่งจิต และให้เกิดความรู้แจ้งเห็นจริง

- หน่วยที่ ๕
- แบบทดสอบก่อนเรียน
- จุดประสงค์
- การบริหารจิต เจริญปัญญา ▶
- แบบทดสอบหลังเรียน
- เว็บไซต์ที่เกี่ยวข้อง
- บรรณานุกรม
- กลับเมนูหลัก

วิธีปฏิบัติและประโยชน์ของการบริหารจัดการและเจริญปัญญา

จิตที่ไม่ได้รับการฝึกมักจะหวั่นไหว เอนเอียงได้ง่าย โดยเฉพาะเมื่อมีอารมณ์อย่างใดอย่างหนึ่งมากระทบ เช่น หากมีใครมาทำให้โกรธ ก็มักโกรธจนหน้าดำหน้าแดง ใช้คำด่าทอที่ก้าวร้าว พยายามขยี้ ซึ่งโดยปกติแล้วจะไม่มีอาการเช่นนี้ หรือบางครั้งเมื่อเกิดความรู้สึกเสียใจกับเหตุการณ์อย่างใดอย่างหนึ่ง ก็อาจบ่นเพ้อถึงกับเสียสติไปก็มี หรือเมื่อตั้งใจจะจับตัวเองไม่อยู่ พลอยกระโดดโลดเต้น ถึงกับร้องไห้ไปเลยก็มี ลักษณะอาการเช่นนี้ เรียกว่าเป็นจิตอ่อนแอ การที่จะฝึกจิตให้เข้มแข็งไม่อ่อนแอได้นั้น จะต้องหมั่นพยายามฝึกฝนอยู่เสมอ เพราะจิตของคนเราเป็นสภาพที่กลิ้งกลอก ไม่อยู่กับที่ ท้าทาย โอนเอนง่าย สิ่งเกิดจว่า เมื่อเราถูกเพื่อนชักชวนไปเที่ยว หากมีจิตอ่อนแอไม่เข้มแข็ง หรือไม่เคยผ่านการบริหารฝึกฝนอบรมจิตมาก่อน ก็อาจโอนเอนหนีไปเที่ยวตามเพื่อนได้

ความหมายของสมาธิ

สมาธิ แปลว่า “ความมีใจตั้งมั่น” หมายถึง การทำให้ใจสงบแน่วแน่ไม่ฟุ้งซ่าน หรือการมีจิตกำหนดแน่วแน่นอยู่ในสิ่งใดสิ่งหนึ่งโดยเฉพาะ

ระดับของสมาธิ

สมาธิแยกออกเป็น 3 ระดับคือ
 1. ชณิกสมาธิ หมายถึง สมาธิชั่วขณะ (momentary concentration) เป็นสมาธิขั้นต้น ซึ่งคนทั่วไปอาจใช้ประโยชน์ในการปฏิบัติหน้าที่ การงานในชีวิตประจำวันก็ได้ผลดี และจะใช้เป็นจุดตั้งต้นในการเจริญวิปัสสนาก็ได้

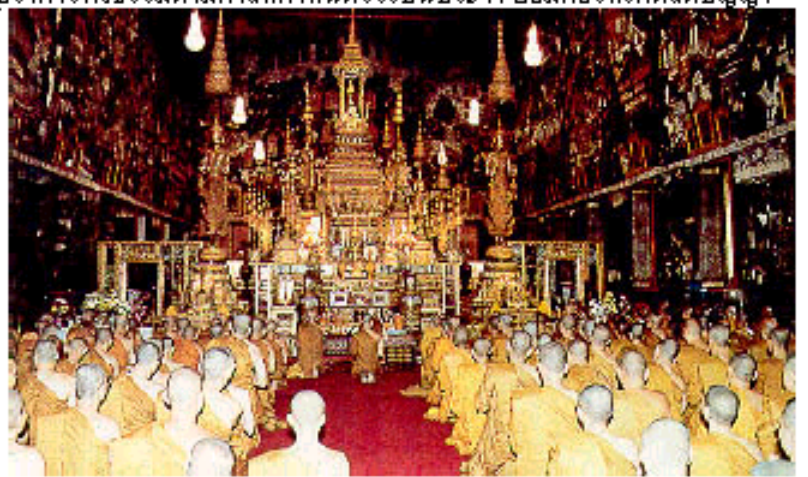
รายวิชาพระพุทธศาสนา ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๑

- หน่วยที่ ๖
- แบบทดสอบก่อนเรียน
- จุดประสงค์
- วันสำคัญทางพระพุทธศาสนา ▶
- แบบทดสอบหลังเรียน
- เว็บไซต์ที่เกี่ยวข้อง
- บรรณานุกรม
- กลับเมนูหลัก

ประวัติและความสำคัญของวันธรรมสวนะและเทศกาลสำคัญ

วันธรรมสวนะ

วันธรรมสวนะ คือ วันกำหนดประชุมฟังธรรมที่เรียกเป็นคำสามัญทั่วไปว่า “วันพระ” เป็นประเพณีนิยมของพุทธบริษัท ที่ได้ปฏิบัติสืบเนื่องกันมาแล้ว ตั้งแต่ครั้งพุทธกาล โดยถือว่าการฟังธรรมตามกาลที่กำหนดไว้เป็นประจำ ย่อมก่อให้เกิดสติปัญญา และสิริมงคลแก่ผู้ฟังอย่างน้อยก็ได้รับธรรมสวนานิสงส์ อยู่เสมอ วันกำหนดฟังธรรมนี้ ในประเทศไทยกำหนดไว้ 4 วันในเดือนหนึ่ง ๆ คือ วันแรม 8 ค่ำ วันขึ้น 8 ค่ำ วันแรม 14 หรือ 15 ค่ำ และวันขึ้น 15 ค่ำ ของแต่ละเดือน จึงถือกันเป็นวันกำหนดประชุมฟังธรรมโดยปกติ และนิยมรักษากฎอุโบสถ สำหรับฆราวาสผู้ต้องการอบรมกุศลด้วย

ประวัติความเป็นมา

ในคัมภีร์วินัยปิฎกกล่าวไว้ว่า พวกปริพาชก และเดียรถีย์ซึ่งเป็นนิกายนอกพระพุทธศาสนาได้ประชุมกันทุกวัน 8 ค่ำ 14 ค่ำ และ 15 ค่ำ ทั้งข้างขึ้นข้างแรม เพื่อสนทนาเกี่ยวกับคำสอนทางศาสนาของตน

วิชาพระพุทธศาสนา

ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๖

 ๑. แนวการศึกษา

 ๒. คำอธิบายรายวิชา

 ๓. เนื้อหา

- หน่วยที่ ๑ ประวัติและความเป็นมาของพระพุทธศาสนา
- หน่วยที่ ๒ หลักธรรมทางพระพุทธศาสนา
- หน่วยที่ ๓ ประวัติพุทธสาวก สาวิก และฆาตก
- หน่วยที่ ๔ หน้าที่ชาวพุทธ
- หน่วยที่ ๕ การบริหารจัดการและเจริญปัญญา
- หน่วยที่ ๖ วันสำคัญทางพระพุทธศาสนา

กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน

๕
เกิดจุด ๘ กลุ่ม

ปลูกจิตสำนึกให้
ทำประโยชน์ต่อ
สังคม

ความถนัด
ความสนใจ

สร้างจิตสำนึก
แนะแนว
บริหารจิต

สอดแทรกการบริหารจิตและเจริญปัญญา
สัปดาห์ละ ๑ ชั่วโมง

* สรุปล *

หลักการสอนสาระพระพุทธศาสนา

★ เน้นการบูรณาการเนื้อหา

★ เน้นกิจกรรม

★ เน้นการวัดผลด้านความเข้าใจ

มากกว่าความจำ